

PRED 130 ROKMI SA NARODIL VÝZNAMNÝ BAKTERIOLÓG, IMUNOLÓG A EPIDEMIOLÓG DOC. MUDR. VÁCLAV STRIMPL (1894 – 1942)¹

Peter KOVAL

Krátko po vzniku Československej republiky (ČSR) sa zo slovenského územia vyťahovala promaďarsky orientovaná inteligencia, dúfajúc, že sa po krátkom čase bude môcť vrátiť. Aj tí predstavitelia, v tom čase už príslušníci maďarskej menšiny, ktorí ostali v novom štáte, odmietali zložiť sľub vernosti ČSR, a tak im bolo znemožnené pracovať v štátnej službe. Ich opustené pracovné miesta a funkcie vyplnili o. i. aj desiatky či stovky vzdelaných Čechov, v snahe zabezpečiť fungovanie nového štátu. Slovenský historik Štefan Šutaj o nich písal ako o elitách prichádzajúcich na Slovensko s entuziazmom, romantizmom a perspektívnym optimizmom. V centre východného Slovenska v meste Košice sa do činnosti zdravotníckych inštitúcií naplno zapojili viacerí významní českí lekári. Jedným z nich bol MUDr. Václav Strimpl.

Narodil sa 20. júla 1894 v Prahe. Po promóciách na pražskej lekárskej fakulte v roku 1919 absolvoval viaceré zahraničné pobyty – v Taliansku, Egypte, Etiópii a rozširoval si vzdelanie – praxou v Pasteurovom ústave v Paríži či na ústavoch v Berlíne a v Poľsku. Nakrátko sa stal asistentom prof. Ivana Honla (nazývaného zakladateľom mikrobiológie v českých krajinách) na prosektúre vinohradskej nemocnice v Prahe. V roku 1922 odišiel do Štátnej nemocnice v Mukačeve. Po roku bol menovaný hlavným prosektorom novovybudovanej Štátnej verejnej nemocnice v Košiciach, kde mu bola podriadená i Štátna bakteriologicko-diagnostická stanica. Primárom prosektúry bol MUDr. V. Strimpl až do roku 1938. V Košiciach založil Pasteurov ústav pre liečbu besnoty, kde zároveň vykonával i funkciu primára. Na území ČSR pôsobili dva Pasteurove ústavy, v Prahe a v Košiciach. Pasteurova ošetrovňa pre antirabické ošetrovanie pri Štátnej nemocnici v Košiciach ako pobočka Štátneho zdravotného ústavu v Prahe mala spádové územie celého Slovenska a Podkarpatskej Rusi.

V roku 1933 sa MUDr. V. Strimpl habilitoval v odbore bakteriológia a sérológia na Komenského univerzite v Bratislave. Po roku 1938 bol však nútený z Košíc odísť do rodných Čiech, kde následne pracoval v Štátnom zdravotnom ústave v Prahe. Okrem činnosti na oddelení sa stal členom tzv. technickej komisie ústavu a venoval sa výuke medikov v hygiene, epidemiológii a mikrobiológii. Pretože bol výborným znalcom zdravotnícko-technickej a organizačnej problematiky, stal sa v týchto veciach blízkym spolupracovníkom riaditeľa ústavu prof. Hynka Pelca. Jeho technické znalosti, poctivosť a zmysel pre poriadok spôsobili konflikt s významným správnym úradníkom ústavu a nenávisť, ktorú tým vyvolal, sa v dobe nacistickej okupácie stala motívom k falošnému udaniu. Koncom júna 1942, v dobe represálií

1 Príspevok vznikol v rámci projektu APVV-19-0058 *Multietnicita a multikonfesionalita a ich vplyv na spoločenský, politický a kultúrny vývoj okrajových oblastí v prvej polovici 20. storočia (na príklade východného Slovenska a Podkarpatskej Rusi)*.

po atentáte na ríšskeho protektora Reinharda Heydricha, bol počas terénneho výskumu týfusovej infekcie zatknutý gestapom a 2. júla 1942 popravený.

MUDr. Václav Strimplsa vo svojej odbornej práci zaoberal hlavne otázkami epidemiológie a hygieny. Výsledky výskumov publikoval v odborných časopisoch (napr. *Bratislavské lekárske listy*) a napísal aj jednu monografickú prácu (*Epidemiologie*, Praha 1936). Bol členom Učenej spoločnosti Šafárikovej a viacerých zahraničných spoločností.

Českí lekári prišli po roku 1918 na východné Slovensko odovzdať skúsenosti a vedomosti do prostredia s úplne odlišnými životnými podmienkami, na aké boli zvyknutí. Mesto Košice sa stalo ich akýmsi pomysleným centrom. MUDr. Václav Strimpl sa spoločne s viacerými kolegami pôsobiacimi v súkromnej praxi či štátnej sfére nesporne veľkou mierou podieľal na progrese životnej úrovne a predovšetkým zdravotnej situácie na východnom Slovensku.

Použitá literatúra:

- FALISOVÁ, Anna. *Lekári na Slovensku do roku 2000*. Bratislava : VEDA, 2010.
- JIROUŠKOVÁ, Marta – KOVÁČ, Pavel. *Z histórie zdravotníctva na východnom Slovensku (v rokoch 1918 – 1938)*. Košice : Krajský úrad národného zdravia, 1988.
- JIROUŠKOVÁ, Marta – PLATOVÁ, Jarmila. *Nemocničná starostlivosť v Košiciach v rokoch 1918 – 1938*. In *Medicína, farmácia a veterinárna medicína v období vzniku Československej republiky. 12. medzinárodné sympóziium k dejinám medicíny, farmácie a veterinárnej medicíny. Historia Medicinae Slovaca III*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Lekárska fakulta, 2018.
- MYDLÍK, Miroslav – VAJÓ, Július (eds.). *História Univerzitetnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2013.
- ŠUTAJ Štefan. *Českí lekári na Slovensku a ich príspevok k rozvoju slovenskej spoločnosti po roku 1918*. In ROVENSKÝ, Jozef – VÍTEK, Peter – VAJÓ, Július – BERNADIČ, Marián – ČECH, Pavel. *Českí lekári na Slovensku II*. Bratislava : SAP, 2014, s. 13 – 20.
- ROVENSKÝ, Jozef – VÍTEK, Peter – VAJÓ, Július – BERNADIČ, Marián – ČECH, Pavel. *Českí lekári na Slovensku II*. Bratislava : SAP, 2014, s. 107.